

Beleidsplan 2022-2024 *Wie het monument behoudt, behoudt het verhaal.*

De Stichting Funerair Erfgoed Tilburg (SFET), statutair opgericht eind 2018, zet zich in voor het behoud van het funerair erfgoed in de gemeente Tilburg, in het bijzonder het behoud van historische grafmonumenten en begraafplaatsen.

Missie

De begraafplaatsen van Tilburg en de aanwezige grafmonumenten vertellen het verhaal van Tilburg. De geschiedenis van Tilburg is te vinden op deze begraafplaatsen en zij zijn als zodoende te beschouwen als erfgoed van Tilburg. Dit funerair erfgoed in kaart brengen, beschermen, zichtbaar en toegankelijk maken voor de inwoners van Tilburg en bewaren voor toekomstige generaties ziet de Stichting Funerair Erfgoed Tilburg als haar missie.

Terugblik

De eerste jaren van het bestaan van de Stichting kunnen - mede als gevolg van de COVID-19-epidemie - achteraf aangemerkt worden als een opstart-, oriëntatie- en inventarisatiefase. Hoe staat het met het funerair erfgoed binnen de gemeente Tilburg en wat kan de rol zijn van de stichting?

Er zijn veel begraafplaatsen (23), veel eigenaren/beheerders (13) en veel grafmonumenten (naar schatting 22500) binnen de gemeente Tilburg.

Er is veel aandacht voor erfgoed, maar voor het funerair erfgoed is er weinig belangstelling. Bij het grote publiek, maar ook bij andere erfgoedinstanties is het tamelijk onbekend. De gemeente neemt een passieve houding aan. De eigenaren/ beheerders van de begraafplaatsen zijn vooral gefocust op kostenbesparing op beheer en houden zich nauwelijks bezig met behoud.

Die weinige grafmonumenten, die op de monumentenlijsten staan van het rijk (35) en van de gemeente (20) worden verwaarloosd. Er wordt nauwelijks onderhoud gepleegd, laat staan gerepareerd of gerestaureerd. In het algemeen wordt aan de aanwezige historische grafmonumenten nagenoeg geen onderhoud gepleegd.

De stichting vreest dat er op den duur veel erfgoed verloren gaat door verwaarlozing en ook door onwetendheid, c.q. desinteresse. Een kaalslag wordt gevreesd als er niets veranderd en geen actie ondernomen wordt.

Naar aanleiding van bovenstaande conclusies komt het bestuur tot een nieuw beleidsplan voor de komende 3 jaar. De korte termijn doelstellingen van het vorige beleidsplan zijn gerealiseerd. Als gevolg van de corona-epidemie was ook een aantal initiatieven niet meer mogelijk of urgent.

Een aantal lange termijn doelstellingen was te ambitieus, voor een net opgerichte stichting, die haar rol op het funerair speelveld in het Tilburgse nog moet invullen. Neemt niet weg dat medio 2021 een motie in de gemeenteraad van Tilburg is ingediend, waarin SFET is genoemd, die vraagt om een beleidsvisie op de begraafplaatsen van Tilburg.

Plannen monumentenbehoud

Voortbouwend op wat inmiddels is bereikt, wil SFET in de komende 3 jaar een aantal doelstellingen realiseren, waarmee zij de verwaarlozing een halt kan toeroepen en betrokkenheid en draagvlak vergroot.

Het Rijk en de gemeente Tilburg hebben een aantal grafmonumenten, daterend van vóór 1940 als respectievelijk rijks- en gemeentelijk monument aangewezen. Onlangs heeft de gemeente Tilburg nog 2 grafmonumenten aangewezen als gemeentelijk monument op verzoek van 2 verenigingen.

SFET is bezig met het samenstellen van een zogenoemde **SFET-lijst van waardevolle grafmonumenten**, dat in de komende jaren verder uitgebreid gaat worden. Specifieke aandacht is er voor grafmonumenten die nadrukkelijk het verhaal van Tilburg weerspiegelen zoals grafmonumenten van textielfamilies, van de katholieke geestelijkheid, van Tilburgse oorlogsslachtoffers en van wat SFET noemt markante Tilburgers.

Als belangrijkste criterium hanteert SFET dat elke grafmonument op die lijst het verhaal van Tilburg mee vertelt onder het motto **Wie het monument behoudt, behoudt het verhaal**. Het is de bedoeling dat SFET zich inzet voor het behoud van deze grafmonumenten en voor een kwalificatie als gemeentelijk monument van deze grafmonumenten.

Een bijzonder categorie grafmonumenten markante Tilburgers, waarop SFET haar aandacht gericht heeft, zijn de grafmonumenten van de **burgemeesters van de stad Tilburg en van de dorpen**. 13 burgemeesters liggen op de diverse begraafplaatsen binnen de gemeente Tilburg. 4 zijn reeds rijksmonument. SFET wil in 2022 een voorstel indienen bij het college van Burgemeester & Wethouders om deze grafmonumenten als gemeentelijk monument aan te merken. Daarvoor en vooraf zal met de eigenaren van de begraafplaatsen en met eventuele rechthebbenden instemming gevraagd worden.

- **Project grafmonumenten burgemeesters**

Stichting Funerair Erfgoed Tilburg (SFET) wil zich in de periode 2022-2024 ook specifiek richten om een bijzonder categorie grafmonumenten, namelijk de **graven van Tilburgse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog van 1940-1945**. In samenwerking met Stichting Gilde Kapel Onze Lieve Vrouw ter Nood en het Regionaal Archief Tilburg wil SFET die graven, die zich nog bevinden op de Tilburgse begraafplaatsen in kaart brengen en in 2024 de resultaten ervan publiceren in een nog te bepalen vorm.

- **Project Tilburgse oorlogsgraven WO2**

Voor de begraafplaats Heike wil SFET zich inzetten om een deel van de begraafplaats aan te merken als een waardevol geheel om te behouden. Een **complex van funerair erfgoed**.

Om de verwaarlozing een halt toe te roepen wil SFET een groot aantal waardevolle grafmonumenten onder haar auspiciën onderhouden, repareren en c.q. restaureren. Zij wil dat doen in samenwerking met de eigenaar/beheerder van de begraafplaats(en), de wijkorganisatie in wiens wijk de begraafplaats ligt, de omwonenden, eventuele partners en de gemeente Tilburg.

SFET wil **werkgroepen van vrijwilligers** oprichten, die geïnstrueerd en voorzien van materiaal en gereedschap de onderhouds- en reparatiewerkzaamheden uitvoeren. Restauratiewerkzaamheden zal in opdracht van SFET en op advies van geraadpleegde deskundigen door een professioneel bedrijf uitgevoerd worden.

Plannen QR-codes begraafplaatsen en grafmonumenten

Om de toegankelijkheid en zichtbaarheid van de begraafplaatsen te bevorderen heeft SFET het voornemen om geselecteerde grafmonumenten en begraafplaatsen te voorzien van een **QR-code**. Via een QR-code kan een bezoeker van de begraafplaats met zijn smartphone informatie opvragen over de begraafplaats en over individuele graftekens. Ook via de computer thuis kan deze info bekeken worden. Bij een aantal welgekozen grafmonumenten per begraafplaats wordt informatie verstrekt, mondjesmaat, zodat op het einde van het bezoek er een beeld is geschetst van de eigenheid van de begraafplaats, de graftekens en de personen die hier worden herdacht.

Helaas is de huidige, 11 jaar oude website daarvoor niet geschikt. Mede om deze reden zal SFET haar website vernieuwen. De **nieuwe website** zal geschikt zijn voor QR-codes.

De nieuwe website zal ook meer ingericht worden op het werven van donateurs en fondsen en op het werven van vrijwilligers.

Plannen zoektocht vrijwilligers en donateurs

Het realiseren van deze plannen vragen namelijk veel tijd en geld. SFET is op **zoek naar vrijwilligers** voor onderhoudswerkzaamheden als schoonmaak, snoeiwerk en kleine reparaties; naar vrijwilligers voor het schrijven van teksten, voor het maken van foto's, voor het maken en plaatsen van QR-codes op de begraafplaatsen en voor PR-werkzaamheden als nieuwsbrief, website en fondsenwerving.

Het **werven van fondsen en donateurs** voor de financiering van bovengenoemde activiteiten vraagt nadrukkelijk de aandacht van SFET. Naast algemene donateurs wordt gedacht aan een directe betrokkenheid tussen donateurs en grafmonumenten in termen van 'peter-en-meterschap' en 'adoptie'. Eén en ander vraagt nog nader onderzoek.

Samenvattend wil de Stichting Funerair Erfgoed Tilburg in de beleidsperiode de volgende projecten realiseren:

Projecten i.s.m. Parochie De Goede Herder

In een eerder stadium is contact gezocht met het **parochiebestuur van parochie De Goede Herder**, dat eigenaar/ beheerder is van 4 begraafplaatsen (Heike, Heuvel, Korvel en Broekhoven) om in samenwerking hieronder genoemde projecten te realiseren:

- **Project onderhoudsgroep Heike.**
Mede in samenwerking met Wijkraad Noordhoek wordt een werkgroep van vrijwilligers opgericht voor de begraafplaats Heike.
- **Project onderhoudsgroep Heuvel, Korvel, Broekhoven.**
Voor de 3 andere begraafplaatsen van parochie De Goede Herder zal SFET ook een dergelijke werkgroep oprichten met reeds in een eerder stadium aangemelde vrijwilligers.
- **Project Complex Heike**
Volgens afspraak zal SFET in deze beleidsperiode een projectplan Complex Heike voorleggen aan het parochiebestuur De Goede Herder.
- **Project QR-codes**
Bij de ingangen van de begraafplaatsen van Parochie De Goede Herder zullen QR-codes geplaatst worden, die informatie geven over de betreffende begraafplaats. Op de begraafplaatsen worden bij geselecteerde grafmonumenten eveneens een QR-code geplaatst. Onder meer daarvoor dient de nieuwe website.

Projecten algemeen

- **Project grafmonumenten burgemeesters**
- **Project Tilburgse oorlogsgraven WO2**